

Sygn. akt I PK 232/16

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa A. W.
przeciwko "K." Spółce Akcyjnej w K.
o odszkodowanie,
w postępowaniu ze skargi o wznowienie postępowania w sprawie VII P (...) Sądu
Rejonowego w K.,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 9 maja 2017 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt IX Pa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od powódki na rzecz pozwanej tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym kwotę 240
(dwieście czterdzieści) złotych.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 25 lutego 2016 r. oddalono
apelację A. W. od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 września 2015 r., mocą
którego oddalono skargę o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 grudnia 2011 r.

Sąd Okręgowy zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.
Zamykały się one stwierdzeniem, że w dniu 7 maja 2015 r. A. W. wniosła skargę o

wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 15 grudnia 2011 r., toczącego się z jej powództwa przeciwko K. S.A. w K., o zmianę przedmiotowego wyroku w całości i zasądzenie na jej rzecz kwoty 15.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa oraz o sprostowanie świadectwa pracy w zakresie trybu ustania stosunku pracy, a także podstawy prawnej ustania stosunku pracy i zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Jako podstawę prawną skargi o wznowienie postępowania strona postępowania podała art. 403 § 2 k.p.c.

Powódka podniosła w skardze, że mocą wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 5 lutego 2015 r., została uniewinniona od zarzutu przywłaszczenia pieniędzy stanowiących mienie znacznej wartości, działając tym samym na szkodę K. S.A., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k. w związku z art. 12 k.k. w związku z art. 294 § 1 k.k. Jednocześnie w skardze podniesiono, że dowody, które ujawniły się w postępowaniu karnym nie były jej wcześniej znane, w związku z tym nie mogła ich powołać na etapie postępowania przed sądem pracy.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powódka, w sprawie której wznowienia żądała, zakwestionowała wyłącznie fakt naruszenia przez pracodawcę terminu uprawniającego do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, nie kwestionowała zaś merytorycznej treści i zasadności dokonanego z nią rozwiązania umowy o pracę. Z tego względu Sąd Rejonowy uznał, że zapadły w sprawie karnej wyrok, nie może stanowić podstawy do wznowienia postępowania, albowiem ustalenia w nim zawarte nie dotyczą podstawy faktycznej powództwa z dnia 12 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy podzielił także argumentację Sądu pierwszej instancji w kwestii zarzutu dotyczącego wskazanych w skardze dowodów, które ujawniły się w postępowaniu karnym, a nie były skarżącej znane. W tych okolicznościach, podniesione w apelacji zarzuty nie znalazły uzasadnienia w ocenie Sądu Okręgowego.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego złożył pełnomocnik wnioskodawczyni. Zaskarżył rozstrzygnięcie w całości i zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 i 2 k.p. oraz naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 403 § 2 k.p.c.; art. 412 § 1 i 2 i art. 406 w zw. z art. 227 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, zasądzenie na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w K..

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazywał na istnienie w sprawie zagadnienia prawnego, jak też akcentował konieczność wykładni przepisów oraz zwracał uwagę, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę strona pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie może zostać przyjęta do rozpoznania. Przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania enumeratywnie wymienia art. 398⁹ § 1 pkt 1 – 4 k.p.c. Skarżący wskazał trzy z nich, a mianowicie w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów i w końcu skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W ten sposób wyznaczył pole badawcze przedsądu.

Na wstępie jednak należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie. Przedmiotowe spostrzeżenie koreluje z publicznoprawną funkcją skargi kasacyjnej i zamyka się stwierdzeniem, że skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym o szczególnym charakterze. Zmierza do ochrony interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni. Natomiast jej zadanie nie polega na ponownej ocenie sprawy z perspektywy niezadowolonej z rozstrzygnięcia strony, zwłaszcza gdy przedmiot sporu jawi się na tle stosowania art. 52 § 1 k.p. oraz art. 403 § 2 k.p.c.

Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wyartykułowanie podstawy uzasadniającej jej przyjęcie. Skarżący ów obowiązek zrealizował i ulokował w treści

art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. W pierwszej kolejności rysuje się obowiązek odpowiedzi na pytanie, czy z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wyłania się istotne zagadnienie prawne. Nie chodzi w tym wypadku tylko o formalną weryfikację, tj. czy skarga została oparta na ustawowej podstawie, lecz czy ona w sprawie faktycznie występuje. Powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oznacza, że chodzi o zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W orzecznictwie ugruntował się pogląd, zgodnie z którym skarżący, powołując się na wystąpienie w sprawie zagadnienia prawnego, powinien je sformułować, wskazać przepisy prawne, na tle stosowania których ono się wyłoniło, podać argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen, a nadto wykazać, że jego rozwiązanie jest istotne nie tylko w rozpoznawanej sprawie, ale także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151).

Mając na uwadze powyższe postulaty, należy stwierdzić, że skarżąca nie zdołała przekonać, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne. Wstępnie warto zauważyć, że domniemane zagadnienie prawne obraca się w sferze przepisu prawa (art. 52 § 1 k.p.), którego treść jest od wielu lat niezmienna. To, samo w sobie, upoważnia już do szerszego spojrzenia na sprawę, zwłaszcza w kontekście dorobku judykatury, tak by uchwycić potencjalne nowe, istotne i nierozpoznane kwestie prawne. Przywołany przepis wyznacza przyczyny rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika.

Rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia to jednostronne oświadczenie woli, stanowiące nadzwyczajny sposób ustania stosunku pracy, które powinno być stosowane przez pracodawcę w świetle judykatury Sądu Najwyższego z wyjątkową ostrożnością (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 września 2005 r., II PK 305/04, LEX nr 155985; z dnia 29 listopada 2012 r., II PK 116/12, LEX nr 1294659). Niewątpliwie złożenie przez pracodawcę oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika należy do spektrum jego uprawnień. W konsekwencji może – według własnego uznania – z niego skorzystać, w sytuacji gdy w jego ocenie okoliczności towarzyszące

działaniom lub zaniechaniom pracownika uzasadniają taki sposób zakończenia stosunku pracy. Artykuł 30 § 4 k.p. dopuszcza różne sposoby określenia przyczyny rozwiązania umowy o pracę, a jej konkretność ocenia się z uwzględnieniem innych znanych pracownikowi okoliczności uściślających tę przyczynę.

Artykuł 52 § 1 k.p. formułuje enumeratywny katalog, autonomicznych względem siebie przyczyn, uprawniających pracodawcę do rozwiązania z pracownikiem stosunku pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2014 r., II PK 298/13, LEX nr 1552144). Jednakże w przypadku ich zbiegu od decyzji pracodawcy zależy, czy wskaże tylko jedną z tych podstaw, czy obie łącznie. Dla zachowania legalności oświadczenia woli wystarczy, że choćby jedna z podstaw znajdzie swe potwierdzenie w postępowaniu sądowym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 kwietnia 2008 r., III PK 88/07, LEX nr 469173; z dnia 23 lutego 2005 r., III PK 85/04, LEX nr 157040). Ponadto, za uzasadnione należy uznać stanowisko Sądu Najwyższego, w świetle którego, oświadczenie o rozwiązaniu natychmiastowym powinno zawierać przyczynę sformułowaną tak, by rozumiał ją pracownik (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011 r., I PK 152/10, LEX nr 1120329). Wymagania pod adresem sposobu formułowania przyczyny wypowiedzenia należy kształtować tak z punktu widzenia interesu pracownika, jak i możliwości pracodawcy, a przede wszystkim - z uwzględnieniem ich wzajemnych relacji w kontekście zdarzeń poprzedzających ustanie stosunku pracy. Przyczyna rozwiązania stosunku pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika ma być zatem zrozumiała dla pracownika, a nie - po pierwszej lekturze - dla sądu orzekającego w sprawie. Należy wobec tego odróżniać sytuacje, w których pracownik nie rozumie stawianego mu zarzutu od sytuacji, w której jedynie twierdzi, że go nie rozumie, albowiem akceptacja zrozumienia zarzutu równałaby się przyznaniu do ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012 r., II PK 312/11, LEX nr 1232523).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt analizowanej sprawy, należy podkreślić, że Sąd Okręgowy zbadał zgromadzony materiał pozwalający na ocenę, że nie ma podstaw do wznowienia postępowania w sprawie, w której postawiony pracownicy zarzut ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych był dla niej zrozumiały. W sprawie, której wznowienia powódka żądała, został przez

nią zakwestionowany wyłącznie fakt naruszenia przez pozwaną terminu uprawniającego do rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Powódka zarówno w pozwie jak i w toku procesu, wyraźnie podtrzymywała, że nie kwestionuje merytorycznej treści i zasadności dokonanego z nią rozwiązania umowy o pracę (tym samym nie kwestionowała jasności i jednoznaczności podanej przyczyny rozwiązania stosunku pracy). W konsekwencji zarzut ów był dla niej zrozumiały, a jeśli tak, mógł być wystarczający dla zastosowania art. 52 § 1 k.p.

W świetle powyższego słusznie uznał Sąd Okręgowy, że zapadły w sprawie karnej wyrok uniewinniający nie może stanowić podstawy wznowienia postępowania, skoro pozwana nie rozwiązała z powódką umowy o pracę w związku z popełnieniem przestępstwa. Na marginesie można dodać, że uzasadnioną przyczyną rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. może być także zawinione działanie pracownika powodujące samo zagrożenie interesów pracodawcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2013 r., I PK 275/12, LEX nr 1380854).

Wznowienie postępowania z przyczyn restytucyjnych następuje dlatego, że prawomocne orzeczenie jest merytorycznie nieprawidłowe ze względu na wadliwość podstawy zawartego w nim rozstrzygnięcia. Nietrafność orzeczenia ma zatem być następstwem okoliczności, ze względu na które zgłoszone jest żądanie ponownego rozpoznania sprawy. Oznacza to, że skarga o wznowienie postępowania oparta na przyczynach restytucyjnych może zostać uwzględniona tylko wtedy, gdy między daną przyczyną wznowienia a treścią rozstrzygnięcia zostanie stwierdzony związek przyczynowy (K. Weitz (w:) J. Gudowski (red.), System Prawa Procesowego Cywilnego, t. III. Środki zaskarżenia, cz. 2, Warszawa 2013, s. 1317 – 1319; zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 1997 r., III CKN 85/97, LEX nr 30915 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2008 r., IV CZ 18/08, LEX nr 1422080). Skarżąca zdaje się nie dostrzegać, że przyczyny wznowienia wskazane w art. 403 k.p.c. mają charakter względny, co determinuje konieczność wykazania związku przyczynowego zachodzącego między powołaną podstawą wznowienia i treścią orzeczenia. Z ustaleń faktycznych Sądów, które wiążą w zakresie oceny zagadnienia

prawnego, wynika że przedmiotowej sprawie rozwiązanie z powódką umowy o pracę nastąpiło w związku z zarzutem ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, nie zaś w związku z popełnieniem przez nią przestępstwa. Innymi słowy, podstawa rozwiązania umowy nie mieściła się w strefie art. 52 § 1 pkt 2 k.p. (popełnienie przez pracownika przestępstwa), lecz w obrębie ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych.

Reasumując, osąd ustalonych w sprawie faktów, gdyż na ich tle powinno zamykać się zagadnienie prawne, w żaden sposób nie konweniuje – stawianym we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania – pytaniom.

W koniunkcji z pierwszą przesłanką nie pozostaje druga podstawa wskazana we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Rzeczą dotyczy art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Oparcie wniosku na tej podstawie jest zasadne wówczas, gdy istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Oznacza to, że przepis nie doczekał się jeszcze wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które skarżący powinien przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231). Skarżącego obciążał obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112; z dnia 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522). Tego postulatu skarga nie realizuje i na poparcie stawianych wątpliwości nie pochyła się nad dotychczasowym dorobkiem judykatury.

Nie jest możliwe jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi istotne zagadnienie prawne, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Mając powyższe na uwadze orzeczono w myśl art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c.

I.n